

แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม
MANAGEMENT GUIDELINES IN SITUATION OF CORONA VIRUS EPIDEMIC 2019
ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLE OF PHRAPARIYATTIDHAM SCHOOL, PALI
DEPARTMENT, SANGHA COUNCIL, NAKHON PATHOM PROVINCE

^[1]พระมหาพิพัฒน์ วฑฒนสิริ Phramaha Pipat Watthanasiri
^[2]พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phakhrukittiyawisit ^[3]เผด็จ จงสกุลศิริ Padet Jongsakulsiri
^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thailand
Corresponding Author E-mail: mahaphat2541@gmail.com

Article Received: August 27, 2023. Revised: January 11, 2024. Accepted: January 11, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและคณะครูภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม 165 รูป/คน ค่าสถิติวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ผู้บริหารภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านการวางแผนมีการประชุมประจำปีตามวาระทุกปีการศึกษาโดยเข้าประชุมร่วมกันได้ด้วยช่องทางออนไลน์ ด้านการลงมือปฏิบัติ มีการนำมติเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดเป็นผลลัพธ์ตามที่ผู้บริหารคาดหวัง ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคที่พบ ด้านการปรับปรุงแก้ไขผู้บริหารและคณะครูได้ศึกษาในปัญหาและอุปสรรคจัดวางกลยุทธ์เพื่อที่จะต่อยอดสิ่งที่ดีและปรับปรุงสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไป และ 3) แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม เป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมคือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย (1) การวางแผน คณะครูและผู้บริหารต้องมีการวางแผนการดำเนินการตามวาระในทุกปีการศึกษา มีความเคารพและปฏิบัติตนตามระเบียบของที่ประชุม และมีการวางแผนงานโดยคำนึงถึงระเบียบหรือแบบแผนที่พระมหาเถระผู้บริหารวางไว้เป็นรูปแบบในอดีตเบื้องต้นก่อน จนเกิดเป็นมติด้านเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับบริบท โปร่งใสและตรวจสอบได้ และตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนตามความเหมาะสม (2) การลงมือปฏิบัติ คณะครูได้ปฏิบัติงานโดยนำมติของที่ประชุมมาลงมือ

ปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม (3) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน คณะครูและผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันและกัน มีการรายงานแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคไปตามตรง รวมไปถึงการคอยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียนเพื่อให้เกิดนำมาปรับปรุงและนำมารายงานในที่ประชุม (4) การปรับปรุงแก้ไข การที่คณะครูได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารและคณะครูท่านอื่นจากที่ประชุมแล้วก็ดำเนินการแก้ไขแผนการปฏิบัติงานไปตามนั้น

คำสำคัญ: การบริหาร, การแพร่ระบาด, เชื้อไวรัสโคโรนา 2019, หลักพุทธธรรม, โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกบาลี

ABSTRACT

The objectives of this research article were: 1) to study the condition of Phrapariyattidham School management in Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province , 2) to study the management guidelines in situation of Corona Virus Epidemic 2019 according to Buddhist Principle of Phrapariyattidham School, Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province, and 3) to propose the guidelines for management guidelines in situation of Corona Virus Epidemic 2019 according to Buddhist Principle of Phrapariyattidham School, Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province. The mixed research methods were used in the study. It was between quantitative and qualitative research. The sample group was 165 administrators and teachers in the school and the analytical statistics were percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by interviews with administrators and teachers in Phrapariyattidham School, Pali Department, Nakhon Pathom Province. The results of the study showed that: 1) The condition of Phrapariyattidham School management in Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province in overall was at a high level. 2) The management guidelines in situation of Corona Virus Epidemic 2019 according to Buddhist Principle of Phrapariyattidham School, Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province, it was found that in the aspect of planning, there was an annual meeting according to the agenda every academic year, which could be attended together via online channels. In terms of implementation, the resolutions of the meeting were used as guidelines for operations to produce results as expected by the executives. In terms of operational inspections, results of operations, problems and obstacles encountered were reported. In terms of improvement, administrators and teachers had studied problems and obstacles and set strategies in order to build on good things and improve things that need to be further developed. 3) The management guidelines in situation of Corona Virus Epidemic 2019 according to Buddhist Principle of Phrapariyattidham School, Pali Department of Sangha in Nakhon Pathom Province, as it was an integration of Buddhist principles, namely 7 Aparihāniyadhamma principle, in management in the situation of the spread of the coronavirus 2019, consisting of (1) planning, teachers and administrators must plan operations according to the agenda every academic year, respect and behave according to the rules of the meeting, planning work according to the rules or patterns set by the senior monks administrators before

creating a resolution that was a practice guideline which was appropriate to the context, transparent and verifying and meet the needs of administrators, teachers, and students as appropriate. (2) In terms of implementation, the teachers had worked by bringing the meeting resolutions into concrete action. (3) In terms of performance inspection, the teachers and administrators had been friends with each other, and directly reported the guidelines, problems and obstacles including listening to students' opinions in order to improve and report to the meeting. (4) Regarding improvement, the teachers listened to opinions from administrators and other teachers at the meeting and proceeded to revise the work planning accordingly.

Keywords: Administration, Epidemic, Coronavirus 2019, Buddhist Principles, Phrapariyattidhamma School, Pali Department.

บทนำ

ภาษาบาลี หรือภาษามคธ เป็นภาษาที่จารึกพระไตรปิฎกด้วยเป็นภาษาที่คนชมพูทวีปในสมัยพุทธกาลนิยมใช้กันทั่วไป จึงเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยนั้น หลังจากพุทธปรินิพพานมีการทำปฐมสังคายนา พระเถระได้ตกลงกันใช้ภาษาบาลีสำหรับจดจำพระไตรปิฎก พระสงฆ์สายเถรวาทจึงต้องศึกษาภาษาบาลีให้เข้าใจลึกซึ้งและสามารถเทียบเคียงสอบทานกับพระไตรปิฎกที่เก็บไว้ในสถานที่ต่างกันได้ เพื่อรักษาการแปลความหมายจากพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกให้ถูกต้องไม่บิดเบือน และหน้าที่นี้ก็เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ในประเทศไทยเช่นเดียวกัน

พระสงฆ์ไทยน่าจะมีการศึกษาภาษาบาลีมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกที่พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏในสมัยทวารวดี มีหลักฐานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมบาลีอย่างเป็นระบบในสมัยอยุธยา การศึกษาบาลีรุ่งเรืองยิ่งในสมัยล้านนา มีการแต่งคัมภีร์บาลีขึ้นมากมาย คัมภีร์ที่แต่งในครั้งนั้นยังใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันด้วย การศึกษาภาษาบาลีตั้งแต่สมัยสุโขทัยสืบมานั้น มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์ให้การสนับสนุนตลอดมา มีการอุทิศพระราชมณเฑียรเป็นที่เล่าเรียนศึกษาของพระสงฆ์ มีการยกย่องและถวายนิยัตยภัตรแก่พระสงฆ์ผู้มีความรู้ภาษาบาลี จนถึงแม้พระมหากษัตริย์ไทยบางพระองค์ ที่ทรงเป็นปราชญ์เชี่ยวชาญในภาษาบาลี สามารถลงบอกบาลี (สอน) แก่พระสงฆ์สามเณรด้วยพระองค์เองก็มีตลอดมาจนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การจัดสอบบาลีหรือการสอบสนามหลวงจัดว่าเป็นการวัดความรู้ชั้นสูงของคณะสงฆ์ไทยโดยพระบรมราชูปถัมภ์ สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

อนึ่ง การเล่าเรียนศึกษาพระปริยัติธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐให้ความสำคัญมาตลอด ดังที่ สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพตรีสไว้ในอธิบายเรื่องการสอบพระปริยัติธรรมว่า “การสอบพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร นับเป็นราชการแผ่นดินอย่างหนึ่ง ด้วยอยู่ในพระราชกิจของพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นพุทธศาสนูปถัมภก” (การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี, 2565)

ในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาบาลีอย่างเป็นระบบ โดยแม่กองบาลีสนามหลวงรับผิดชอบดูแลโดยภายใต้การกำกับของมหาเถรสมาคม ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล อีกทั้งทางรัฐบาลยังมีการตราพระราชบัญญัติรองรับ กล่าวคือ พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 โดยกล่าวถึงจุดประสงค์ของการศึกษา

พระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 5 ว่า 1) เพื่อให้การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นไปตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก โบราณราชประเพณี และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และมีการรักษาพระธรรมวินัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องดีงามโดยเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป 3) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง (พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562, 2562) และกล่าวถึงการปลูกฝังคุณลักษณะของนักเรียนไว้ในมาตรา 17 ว่าต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาและพลเมืองที่ดีของสังคม 2) มีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนา 3) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและวินัยสงฆ์ 4) มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ 5) รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม 6) มีความภูมิใจความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 7) มีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชน สังคม และพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นการลดปัญหาความปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทนและวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดีมีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนสหศึกษาบาลีตั้งอยู่ในวิหารคดระเบียงรอบระเบียงองค์พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ได้ก่อตั้งและเปิดการเรียนการสอนเป็นครั้งแรกในเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2494 ตรงกับวันวิสาขบูชา ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เวลา 13.00 น. โดยใช้สถานที่บริเวณพระวิหารคดระเบียงรอบองค์พระปฐมเจดีย์เป็นที่ตั้งโรงเรียน และจัดตั้งเป็นโรงเรียนส่วนกลางของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ทุกวัดในเขตจังหวัดนครปฐม สามารถที่จะจัดส่งพระภิกษุสามเณรในวัดของตนๆเข้ามาศึกษาได้ ต่อมาได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดนครปฐม แห่งที่ 1 ตามประกาศแม่กองบาลีสนามหลวง ลงวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) มีคณะผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสิ้น 49 รูป/คน และทำการเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประโยค 1 – 2 (บาลีไวยากรณ์) จนถึงชั้นประโยค ป.ศ. 9 มีนักเรียนในทุกระดับชั้นทั้งหมด 162 รูป/คน โดยมีมูลนิธิโรงเรียนสหศึกษาบาลีเป็นผู้จัดหางบประมาณในการบริหาร และมีเจ้าอาวาสทุกวัดในจังหวัดนครปฐมเป็นคณะกรรมการผู้อุปถัมภ์ (พระพรหมเวที พร้อมคณะ, 2565)

นับตั้งแต่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาดในประเทศไทย ทำให้รัฐบาลจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการ ซึ่งได้ออกมาตรการอันเป็นเครื่องป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไว้มากมายหลายประการ เช่น ให้ใส่หน้ากากอนามัยเมื่อออกสู่ภายนอก ให้เว้นระยะห่าง ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย

ก่อนเข้าพื้นที่ เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทุกช่วงวัย ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดวิธีการทำงานแบบ Work form home ขึ้น ซึ่งมีผลดีคือลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของไวรัส ประหยัดค่าใช้จ่าย พัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของพนักงานในองค์กรเพิ่มความสะดวกสบายและเพิ่มทางเลือกอื่นๆในการทำงาน และทำให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่กลับมีข้อเสียคือ ติดต่อประสานงานได้ยาก สภาพแวดล้อมการทำงานไม่เหมาะสม ความปลอดภัยของข้อมูลลดลง ทำงานได้ช้าลง และอาจทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกว่าปกติ (THAIWARE, 2565) ผลกระทบดังกล่าวมานี้ย่อมทำให้ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องกำหนดวิธีการบริหารโรงเรียนใหม่เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทของบ้านเมืองที่เปลี่ยนไป

ดังนั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 เป็นต้นมา มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในขั้นรุนแรง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมจึงพบกับอุปสรรคทั้งในด้านการประชุมวางแผนงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการติดตามและประเมินผลผู้สอนและนักเรียน เพราะผู้บริหารและคณะครูไม่สามารถที่จะรวมกลุ่มประชุมหรือจัดการเรียนการสอนได้ ณ บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม รวมไปถึงครูผู้สอนบางท่านเป็นผู้ไม่ถนัดใช้เทคโนโลยี ท่านเหล่านั้นจึงต้องทำการปรับตัวอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์

ดังปัญหาที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยในฐานะครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ซึ่งทำให้เกิดหลักการงานแบบใหม่ในยุคฐานชีวิตวิถีใหม่ดังกล่าวแล้วจึงมีความสนใจทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นการเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม โดยใช้หลักพุทธธรรมมาเป็นหลักบูรณาการในการบริหารเพื่อบริหารหมู่คณะให้เกิดความเจริญไม่เสื่อมถอย และให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและการสร้างคุณลักษณะนักเรียน ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนพระปริยัติธรรม และพระสังฆาธิการที่เกี่ยวข้องของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม จำนวน 165 รูป/คน โดยวิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเปรียบเทียบที่สำเร็จรูปของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม จำนวน 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

ที่	สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การวางแผน (Plan)	3.72	0.99	มาก
2	การลงมือปฏิบัติ (Do)	3.60	0.97	มาก
3	การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check)	3.39	1.02	ปานกลาง
4	การปรับปรุงแก้ไข (Act)	3.50	1.08	มาก
	ภาพรวม	3.55	0.96	

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับมาก ด้านการลงมือปฏิบัติ (Do) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน (Plan) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สามารถช่วยชี้แนะหรือแนะนำหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำในการชี้แจง สั่งการ เพื่อให้เกิดการทำงานของบุคลากรในองค์กรได้ 2) ด้านการลงมือปฏิบัติ (Do) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถกำหนดโครงสร้างของกลุ่มงานภายในได้อย่างเหมาะสม และกำหนดหน้าที่ให้แต่ละกลุ่มงานได้อย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้อย่างเพียงพอ 3) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการระบุวัตถุประสงค์และมีแนวทางในการตรวจสอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันพิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ โดยแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนเทียบกับแผนที่วางไว้ 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันประชุมพิจารณาหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ คณะครูและบุคลากรมีความเชื่อมั่นว่าแนวทางที่ร่วมกันนำเสนอเพื่อแก้ไขความบกพร่องนั้นเป็นไปโดยแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาจากผลการสำรวจจะเห็นว่า ในด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) จะเห็นได้ว่ามีผลการปฏิบัติการที่น้อยกว่าปกติตามที่ควรจะเป็น ทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจึงควรที่จะเพิ่มแนวทางการดำเนินการในด้านการปรับปรุงแก้ไขนี้ให้มากกว่าเดิม โดยเพิ่มเติมเรื่องการค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยของบุคลากรในแต่ละท่านภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมโครงการที่เป็นการเสริมสมรรถนะในด้านต่างๆ ของครูผู้สอนให้ดีขึ้น

2. วิธีการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม

2.1 การวางแผน (Plan) ตามหลักพุทธธรรม (หลักอปริหานิยธรรม 7)

1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ คือ ผู้บริหารและคณะครูมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานกันตามวาระที่กำหนดในแต่ละปีการศึกษา
2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ คือ ผู้บริหารและคณะครูเมื่อเข้าประชุมก็มีการให้ความเคารพต่อที่ประชุม ปฏิบัติตามระเบียบของการประชุม
3. ไม่บัญญัติสิ่งทีพระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ คือ คณะครูและผู้บริหารเมื่อจะมีการวางแผนเพื่อปฏิบัติงานใดๆ จะไม่มีการยกเลิกระเบียบเดิมที่เคยมีและจะไม่บัญญัติสิ่งที่ขัดกับระเบียบที่มีอยู่เดิม
4. ภิคุษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิคุษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน คือ คณะครูและผู้บริหารเมื่อจะวางแผนเพื่อปฏิบัติงานใดๆ จะยึดถือแนวทางที่ผู้อำนวยการหรืออดีตพระมหาเถระได้วางไว้ในเบื้องต้นก่อน และรับฟังความคิดเห็นของพระมหาเถระในปัจจุบันโดยเคารพ
5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น คือ คณะครูและผู้บริหารเมื่อจะมีการวางแผนเพื่อปฏิบัติงานใดๆ จะต้องมีความหมายที่โปร่งใสตรวจสอบได้
6. ยินดีในเสนาสนะป่า คือ คณะครูและผู้บริหารจะมีการประชุมเพื่อกำหนดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับแผนการดำเนินงานในการดำเนินการต่างๆ
7. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิคุษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้ อยู่เป็นสุข คือ คณะครูและผู้บริหารมีการวางแผนเพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่พระภิคุษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาที่จะมาขอเข้าเรียนตามความเหมาะสม

2.2 ด้านการลงมือปฏิบัติ (Do) ตามหลักพุทธธรรม (หลักอภิธานิยธรรม 7)

1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ คือ ผู้บริหารและคณะครูรวมตัวกันปฏิบัติงานตามที่ได้วางแผนไว้ด้วยความสามัคคีและเป็นไปในทางเดียวกัน
2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ คือ ผู้บริหารและคณะครูปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิบัติและกำหนดเวลาตามที่ได้วางแผนไว้
3. ไม่บัญญัติสิ่งทีพระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ คือ คณะครูและผู้บริหารจะยึดถือการปฏิบัติงานด้วยแนวทางตามที่ตกลงกันไว้เป็นมติของที่ประชุมเท่านั้น
4. ภิคุษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิคุษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน คือ การนำนโยบายที่พระมหาเถระให้ไว้ในที่ประชุมมาใช้ดำเนินการโดยเชื่อฟัง
5. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น คือ คณะครูและผู้บริหารจะดำเนินงานไปตามแนวทางอันเป็นมติของที่ประชุมเท่านั้น ไม่ดำเนินการตามใจตนเอง
6. ยินดีในเสนาสนะป่า คือ คณะครูและผู้บริหารใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เหมาะสมในองค์กร
7. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิคุษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้ อยู่เป็นสุข คือ คณะครูและผู้บริหารร่วมด้วยช่วยกันประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับสมัครนักเรียนในโอกาสต่างๆ ที่ทำได้ รวมถึงมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่พระภิคุษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาที่เข้าเรียนตามความเหมาะสม

2.3 ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) ตามหลักพุทธธรรม (หลักการบริหารนิยธรรม 7)

1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ คือ คณะครูมีการรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่อผู้บริหารอย่างเป็นขั้นเป็นตอนในการประชุมทุกครั้ง
2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำงานที่สงสัยจะต้องทำ คือ คณะครูและผู้บริหารมีการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคตามที่ได้รายงานไว้ในเบื้องต้น
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมათานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ คือ ผู้บริหารเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เป็น การแก้ไขที่ต้นเหตุด้วยแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของนักเรียน
- 4.. ภิคุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิคุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน คือ การไม่นำเอาการแสดงความคิดเห็นของพระมหาเถระออกมาวิพากษ์วิจารณ์ในทางด้านลบโดยสาธารณะ หากต้องการตรวจสอบในแนวทางปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ ควรขอความคิดเห็นจากท่านโดยส่วนตัว
5. ไม่ลู่อำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่คณะครูด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ไม่ใช่ด้วยการวางอำนาจหรือถือตัว
6. ยินดีในเสนาสนะป่า คือ คณะครูคอยสอบถามความพึงพอใจและความต้องการเพิ่มเติมของนักเรียนเพื่อใช้เป็นความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน
7. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิคุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้ อยู่เป็นสุข คือ คณะครูมีความห่วงใย สอบถามถึงสิ่งที่ยังต้องการความช่วยเหลือกับนักเรียน เพื่อให้ดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ตามหลักพุทธธรรม (หลักการบริหารนิยธรรม 7)

1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ คือ คณะครูมีการรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่อผู้บริหารเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการนำเสนอแนวทางการแก้ไขตามประสบการณ์ของแต่ละท่านที่พบเจอมา แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชั้น
2. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำงานที่สงสัยจะต้องทำ คือ คณะครูมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยหลักสามัคคีธรรมตามมติตามที่คณะผู้บริหารเสนอ
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมათานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ คือ ผู้บริหารดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เป็น การแก้ไขที่ต้นเหตุด้วยแนวทางที่ถูกต้องตามมติที่ประชุมและเหมาะสมกับบริบทของนักเรียน
- 4.. ภิคุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิคุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน คือ คณะครูมีความเคารพในการตัดสินใจของผู้บริหาร และมีการดำเนินการไปตามการตัดสินใจของท่านนั้น
5. ไม่ลู่อำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น คือ คณะครูและผู้บริหารร่วมปฏิบัติงานด้วยกันอย่างเป็นระบบด้วยบรรยากาศการทำงานที่ดี
6. ยินดีในเสนาสนะป่า คือ คณะครูและผู้บริหารออกนโยบายเพื่ออนุเคราะห์ให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความความสัปปายะแก่นักเรียนตามความเหมาะสม

7. ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้ อยู่เป็นสุข คือ คณะครูและผู้บริหารออกนโยบายเพื่อช่วยเหลือและอนุเคราะห์ให้เกิดกำลังใจแก่นักเรียนตาม ความเหมาะสม

3. แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธ ธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการ พัฒนาการบริหารจากด้านที่มีผลการสำรวจน้อยที่สุด 2 ด้าน ดังนี้

3.1 การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) ตามหลักพุทธธรรม (หลักการบริหารนิยธรรม 7) ได้แก่ คณะครูและผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันและกัน กล่าวคือ เมื่อคณะครูต้องมีการรายงานผล การดำเนินงาน ก็รายงานแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคไปตามตรงต่อผู้บริหาร รวมไปถึงการคอยรับฟังความ คิดเห็นจากผู้เรียนเพื่อให้เกิดนำมาปรับปรุงและนำมารายงานในที่ประชุม เพื่อให้ผู้บริหารและคณะครูได้ร่วม เปิดใจระดมแนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินการแก้ไขไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม และ ควรจัดตั้งกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานโดยเน้นให้มีการตรวจสอบสมรรถนะของบุคลากรภายในโรงเรียน พระปริยัติธรรมอีกด้วย

3.2 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ตามหลักพุทธธรรม (หลักการบริหารนิยธรรม 7) การที่คณะครู ได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารและคณะครูท่านอื่นจากที่ประชุมแล้ว ก็ดำเนินการแก้ไขแผนการปฏิบัติงาน ไปตามนั้น ไม่ใช่ใช้ความคิดเห็นตนเองเป็นใหญ่ เพื่อให้เกิดเป็นการปรับปรุงแผนการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางที่ ควรจะเป็นและทำให้เกิดบรรยากาศการดำเนินงานที่ดีเป็นสามัคคีธรรมในสำนักเรียน และควรร่วมกันพิจารณา หาจุดด้อยของบุคลากรและส่งเสริมให้มีโครงการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพบุคลากรในด้านต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ของคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถใช้วิสัยทัศน์นำการบริหารให้เท่าทัน สถานการณ์ในยุคปัจจุบันได้ จึงมีการวางแผนการบริหารไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีความชัดเจนใน ขั้นตอนการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีภาวะผู้นำในการชี้แนะ สั่งการ เพื่อให้เกิดการทำงานของบุคลากรในองค์กรได้ ทำให้ตนเองและคณะครูมีความเข้าใจดีในปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาทินันท์ เสงสุกุล (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยด้านบุคลากร พระสังฆาธิการระดับ ปกครองให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการนิเทศการสอนภายในสำนักเรียน จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ด้านเทคนิคการสอนการสอน มีการกำหนดโครงสร้างบุคลากรและขอบข่าย การทำงาน และอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านงบประมาณ มีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนสำนักเรียนบาลีในจังหวัดสมุทรสงครามอย่างเป็นระบบ มีคณะกรรมการดำเนินงาน ด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบบัญชีรายรับรายจ่ายตามแบบมาตรฐาน และมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมสนับสนุนการศึกษา ด้านอุปกรณ์เครื่องมือ มีสื่อการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดการ อบรมการใช้สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ มีหมั่นตรวจตราวัสดุและสื่อการเรียนการสอนเหล่านั้นน้อยอย่าง

สม่ำเสมอ ด้านการบริหารจัดการ มีคณะกรรมการในการดูแลเรื่องการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการบริหารจัดการสำนักเรียนบาลีภายในจังหวัดให้มันนโยบายและทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการระดับปกครองให้ความสำคัญมีการหมั่นตรวจเยี่ยมสำนักเรียนต่างๆ รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคภายในสำนักเรียนต่างๆและร่วมแก้ไขกับเจ้าสำนักเรียนบาลี

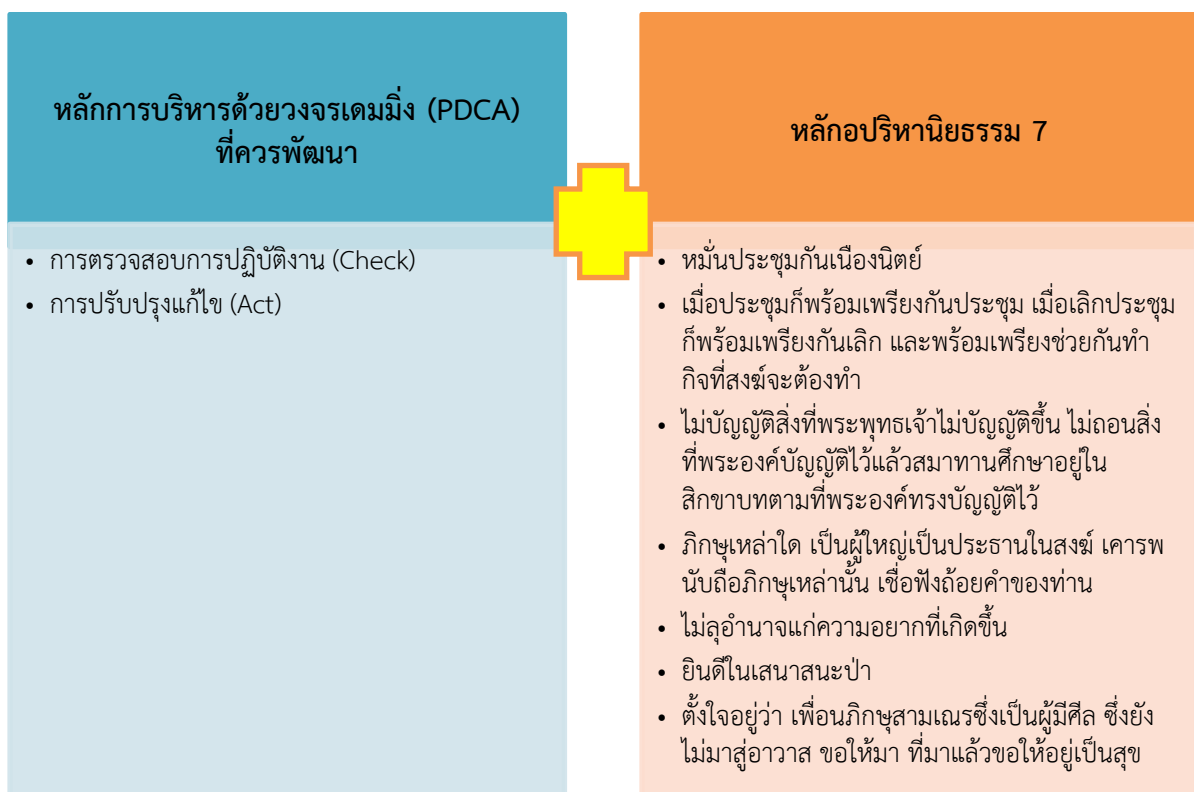
2. แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยด้านการวางแผน มีการประชุมประจำปีตามวาระทุกปีการศึกษาโดยเข้าประชุมร่วมกันได้ด้วยช่องทางออนไลน์ ด้านการลงมือปฏิบัติมีการนำมติเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดเป็นผลลัพธ์ตามที่ผู้บริหารคาดหวัง ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคที่พบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารและคณะครูได้ศึกษาในปัญหาและอุปสรรคจัดวางกลยุทธ์เพื่อที่จะต่อยอดสิ่งที่ดีและปรับปรุงสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไป ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับแนวคิดพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2539) ที่ได้กล่าวถึงพุทธวิธีในการวางแผนไว้ว่าเป็นการใช้วิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และพันธกิจให้ชัดเจนเพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐณิษฐ์ อ่อนตาม (2562) ที่ได้กล่าวถึงเทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) ควรมีการปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับสมุน อมรวิวัฒน์ พร้อมคณะ (2545) ที่ได้กล่าวถึงเรื่องการตรวจสอบ (check) ที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดตามและประเมินจะทำให้ทราบผลสำเร็จความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวในการแก้ปัญหาที่มีการติดตามและประเมินผลเพื่อตรวจสอบและทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมาโดยจัดทำตัวบ่งชี้และแบบประเมินผลที่ชัดเจน และมีความสอดคล้องกับพัชราภรณ์ ดวงชื่น (2565) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการศึกษาได้รับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่า วิกฤต Covid-19 ครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ กระชับหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบเพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้

3. แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม เป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมคือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย (1) การวางแผน คณะครูและผู้บริหารต้องมีการวางแผนการดำเนินการตามวาระในทุกปีการศึกษา มีความเคารพและปฏิบัติตามระเบียบของที่ประชุม และมีการวางแผนงานโดยคำนึงถึงระเบียบหรือแบบแผนที่พระมหาเถระผู้บริหารวางไว้เป็นรูปแบบในอดีตเบื้องต้นก่อน จนเกิดเป็นมติอันเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมกับบริบท โปรงใสและตรวจสอบได้ และตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนตามความเหมาะสม (2) การลงมือปฏิบัติ คณะครูได้ปฏิบัติงานโดยนำมติของที่ประชุมมาลงมือปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม (3) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน คณะครูและผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันและกัน มีการรายงานแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคไปตามตรง รวมไปถึงการคอยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียนเพื่อให้เกิดนำมาปรับปรุงและนำมารายงานในที่ประชุม (4) การปรับปรุงแก้ไข การที่คณะครูได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารและคณะครูท่านอื่นจากที่ประชุมแล้วก็ตามดำเนินการแก้ไขแผนการปฏิบัติงานไปตามนั้น และมีผลบางประการสอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร น้อยสุขและคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณา

การหลักพุทธธรรมกับการบริหารการศึกษา พบว่า หลักอปริหานิยธรรมทั้งหมดนี้หากประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเล็งเห็นคุณจากการปฏิบัติตามและโทษที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามในหลักอปริหานิยธรรม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) หลักการบริหารด้วยวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ที่ควรพัฒนา (การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข) และ 2) หลักอปริหานิยธรรม 7 ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้การวิจัยมีอธิบายได้ดังนี้
แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ได้แก่

1. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check) ประกอบด้วยจัดตั้งกรรมการตรวจสอบการดำเนินงาน โดยเน้นให้มีการตรวจสอบสมรรถนะของบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการรายงานผล ปัญหาและอุปสรรคตามที่เกิดขึ้น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทุกฝ่ายในสำนักเรียนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

2. การปรับปรุงแก้ไข (Act) ประกอบด้วยร่วมกันพิจารณาหาจุดด้อยของบุคลากรและส่งเสริมให้มีโครงการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพบุคลากรในด้านต่างๆ นำความคิดเห็นที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มา

ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมเป็นหลักและปรับลดทฤษฎีมานะของตน รักษาความสามัคคีเพื่อส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ในด้านของการวางแผน (Plan) พบว่า ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสำนักเรียนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมให้ยิ่งขึ้น
 - 1.2 การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ในด้านของการดำเนินการลงมือปฏิบัติ (Do) พบว่า ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการดำเนินงานของบุคลากรในสำนักเรียนอันนำมาซึ่งศึกษาคารวตาซึ่งเป็นเหตุให้เจริญงอกงามในการศึกษา
 - 1.3 การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามหลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม ในด้านของการปรับปรุงแก้ไข (Act) พบว่า ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรของบุคลากรในสำนักเรียนอันนำมาซึ่งบรรยากาศที่ดีในสำนักเรียน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษา คณะสงฆ์ พ.ศ. 2562 ต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
 - 2.2 ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในการจัดเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
 - 2.3 ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืนภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธัญพัชร อ่อนตาม. (2562). เทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle). *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*. 1. 44-45.
- ทศพร น้อยสุขและคณะ. (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารการศึกษา. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์*. 1(2). 130.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2539). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมเวที พร้อมคณะ. (2565). *สหศึกษาบาลี สหศึกษามาหาเจตียัง*. กาญจนบุรี: สหทัยพัฒนาการพิมพ์.

- พระมหากันดินันท์ เฮงสกุล. (2564). การบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 5(3). 726-727.
- พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50. ก. หน้า 11. (16 เม.ย. 2562)
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น.(2565). การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสารมหาจุฬาลงกรณธรรมสาร*. 9(6). 28-29.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2577*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ. (2545). *การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- THAIWARE. (2565). *5 ข้อดี-ข้อเสีย ของการทำงานจากที่บ้าน*. แหล่งที่มา <https://review.thaiware.com/2026.html> สืบค้นเมื่อ 6 ก.ย. 2565.